

Предизвикателства пред технологичния трансфер от Академия към Бизнес

София, 11 септември 2020

проф. д-р Владя Борисова

Институт по творчески индустрии и бизнес на УНСС

директор

Наука - интелектуална собственост - бизнес

- Разпространение на знанието по интелектуална собственост чрез обучение за създаването, закрилата и управлението на ИС върху иновативни решения
- Технологичен трансфер на интелектуалната собственост (пазарна реализация или как се правят пари от интелектуална собственост)

Националната правна рамка като основа за технологичния трансфер от Академия към Бизнес

- Различна правна регулация за университетите и изследователските институти - БАН

Терминът ИС бива въведен в Закона за висшето образование едва след измененията и допълненията от 2016, които позволиха на университетите да:

- *идентифицират* своята ИС
- *комерсиализират* своята ИС чрез технологичен трансфер

Резултатите от приемането на измененията и допълненията на закона са:

(програма ФАР 2007 – пазар на обекти на ИС и ОТТ)

- Университетите започнаха да разработват своя Политика за ИС
- Институционализираха се Офисите за трансфер на технологии към университетите
- Създадоха се различен ред и условия за комерсиализиране на ИС на университетите и изследователските институти - БАН (*ПМС № 61 от 2 април 2020*).

Правна рамка за търговската дейност на университетите

Закон за висшето образование, обн. ДВ. бр.112 от 27 Декември 1995г., изм. и доп. ДВ. бр.98 от 27 Ноември 2018г.

- Чл. 6. (1) Висшето училище е юридическо лице с предмет на дейност:
(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 2002 г., изм. - ДВ, бр. 48 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) Висшето училище може да развива научно-производствена, художествено-творческа, спортна и здравна дейност в съответствие със спецификата си, както и стопанска дейност, свързана с основната дейност на висшето училище по ал. 1 и **реализацията на създаваните от него научноизследователски резултати и други обекти на интелектуална собственост.**
- Чл. 30. (1) Академичният съвет е орган за ръководство на учебната и научната дейност на висшето училище, който:
17. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г.) взема решение за сдружаване с други лица, както и за **създаване на търговски дружества за целите на стопанската реализация на резултати от научни изследвания и обекти на интелектуалната собственост при условията и по реда, определени с акта по чл. 21, ал. 1, т. 15.**
- Чл. 21. (1) (Предишен текст на чл. 21 - ДВ, бр. 53 от 2002 г.) Академичното самоуправление се изразява във:
15. (нова - ДВ, бр. 17 от 2016 г., в сила от 01.03.2016 г., изм. - ДВ, бр. 98 от 2016 г., в сила от 01.01.2017 г.) право на сдружаване с други лица, както и на **създаване на търговски дружества за целите на стопанската реализация на резултати от научни изследвания и обекти на интелектуална собственост със собствени средства по чл. 90, ал. 3, т. 4 и ал. 9 при условия и по ред, определени с акт на Министерския съвет.**

Национална стратегическа рамка за технологичния трансфер от Академия към Бизнес

Моделът „от горе на долу“ при идентифицирането на ИС като национален приоритет

- Национална политика за развитие на страната
- Стратегия за интелектуална собственост (унифицирани стратегически документи: Стратегията за развитие на висшето образование, Стратегията за развитие на научните изследвания, Иновационната стратегия за интелигентна специализация, стратегически документи за данъчни облекчения и др.)
- Специално законодателство в областта на висшето образование (закон за висшето образование и свързани закони и подзаконови нормативни актове)
- Политиката за ИС на университетите и изследователските институти – законово изискване или инициатива на университетите и техните иновационно активни звена

Стратегически фактори имащи отношение към технологичния трансфер от Академия към Бизнес

Държавната политика подкрепя ли предприемаческата ориентация на университетите и изследователските институти?

- поемането на риск при създаването на иновации, установяването на партньорства, сътрудничеството с индустриите и приложните изследвания
- предприемачеството сред студентите, академичния състав, катедрите, факултетите и външните за университета партньори
- създаването на spin-off компании в партньорство с индустрията

Държавните институции подпомагат ли иновационната активност и изграждането и функционирането на връзката Академия- Бизнес ?

- какви *държавни инициативи и средства са предвидени* за подпомагане на иновативната активност във връзките академия- бизнес
- има ли *развити индустрии* в региона на университета / изследователския институт
- има ли *развита иновативна мрежа* между иновационните партньори като университети, лаборатории, инкубатори, изследователи, научно-технологични паркове, spin-off компании, инвестиционни дружества (venture capital), предприятия и други

Стратегически фактори имащи отношение към технологичния трансфер от Академия към Бизнес

Унифицирани ли са политиките за научни изследвания и иновационно развитие?

- Задоволяват ли се обществени потребности / потребностите на местната индустрия
- какви обекти на ИС създава и комерсиализира У / ИИ – софтуер или бази данни или биотехнологични изобретения (интелигентна специализация – профил на У / ИИ)
- кое се разпознава като обекти на авторски права – публикации, изследвания, доклади и т.н.
- притежава ли У / ИИ лицензия за достъп до дигитални бази от данни за рейтингови научноизследователски портали

Държавна политика за финансово обезпечаване на закрилата и технологичния трансфер на обектите на ИС от У / ИИ към Бизнеса?

- съществуват ли *държавен фонд за подпомагане финансирането на закрилата и технологичния трансфер* на обектите на ИС в У / ИИ и за създаване на spin off компании
- разходите за *закрила на обектите на ИС* могат ли да бъдат покрити от бюджета на проектите, разработвани в У / ИИ
- предвидени ли са средства за покриване на разходите за консултации от външни експерти по ИС
- съществуват ли *средства за стимулиране* на научноизследователската дейност в У / ИИ
- какви средства са предвидени от държавата за НИР и какви средства се очакват от ТТ

Разходи за НИРД и заявителска активност

Разходите за НИРД в публичния сектор през 2017 г. са 0,21% от БВП, при средно за ЕС 0,69%

Източник: Research and Analyses European semester, 2019

Заявителска активност

България е на 58-мо място в света по заявки за патенти през 2017г.):

- Румъния има 1,178 патентни заявки
- Гърция има 589 патентни заявки
- Унгария има 532 патентни заявки
- България има 225 патентни заявки

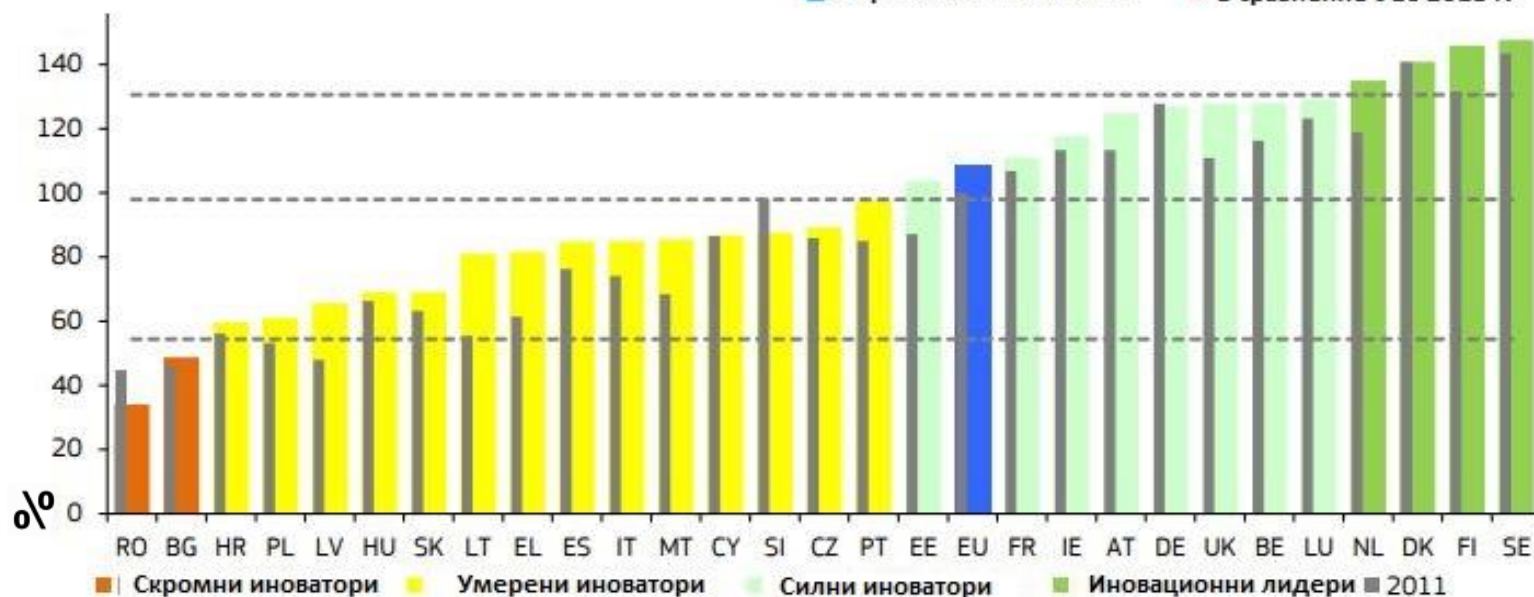
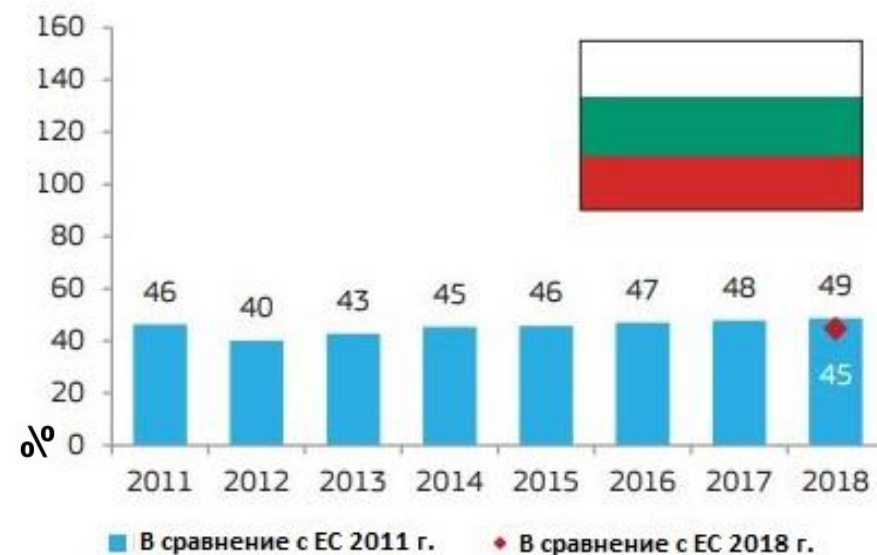
Източник: World Intellectual Property Indicators, 2018, WIPO

Иновационно представяне на България

Сравнителен анализ на иновационното представяне на държавите-членки с представянето на ЕС

Страните са разделени в 4 групи – иновационни лидери, силни иноватори, умерени иноватори, скромни иноватори.

Само България и Румъния са в категорията скромни иноватори

Заключение

За икономически ефективно функциониране на връзката от Академия към Бизнес е необходимо:

- ИС да е идентифицирана като национален приоритет (приемане и прилагане на Стратегията за интелектуална собственост)
- Унифициране на политиките за научни изследвания и иновационно развитие на страната
- Повишаване на осведомеността за ИС сред релевантните държавни институции и представителни организации
- Компетентно изготвени Политики за ИС на университетите
- Обучение по ИС на заетите в ОТТ в университетите (вече създадените и тези, създадени към Центровете за компетентност и Центровете за високи постижения)
- Тясно сътрудничество с бизнеса при разработването на иновации от университетите (идентифициране на бизнес нуждите)
- Насърчаване на предприемачеството в университетите сред студентите и изследователите (създаването на start up компании)
- Увеличаване на държавния бюджет за НИРД в университетите, вкл. за придобиване на закрила върху техните обекти на ИС
- Предвиждане на грантове не само за научноизследователска дейност, но и за *развойна дейност* на изобретението
- Изискване по оперативните програми за финансиране на иновационната дейност за реално внедряване и пазарна реализация на изобретенията и/или полезните модели, използвани за участие по програмата
- Създаване на база от данни с потенциални рискови инвеститори (venture capital)

Благодаря за вниманието!

vborisova@unwe.bg

<https://itib.unwe.bg/>